

The Project Gutenberg eBook of Rakkauden uhri, by Émile Zola

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Rakkauden uhri

Author: Émile Zola

Release date: August 4, 2016 [EBook #52721]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK RAKKAUDEN UHRI ***

Produced by Juha Kiuru and Tapio Riikonen

RAKKAUDEN UHRI

Kirj.

E. Zola

Suomennos

Helsingissä, Suomalaisen Kansan kirjapaino, 1911.

I.

Pieni P:n kaupunki on kukkulalla.

Muinaisten vallitusten alapuolella juoksee kapea, mutta syvä joki — "Chanteclair" — jonka kirkas vesi lainehtii eteenpäin sävelmäisesti loiskien.

Kivisilta, joka kaupungin eteläisellä puolella menee yli Chanteclairen, on muodostunut ainoasta kaaresta, ja leveä matala rintasuojus on vanhojen kerjäläisten lepopaikkana kaupungin ulkokulmilla. Jos siltaa pitkin mennään rue Beau-Soeiliin, päästään Place de Quatre Femmesiin, hiljaiseen ja rauhalliseen

paikkaan, joka on kivitetty neliskulmaisilla kivillä ja jonka välistä ruoho kukoistaa yhtä runsaana kuin niityillä.

Näyttää siltä kuin ympärillä olevat talot olisivat syvän unen vallassa. Silloin tällöin saattaa kuulla koiran haukuntaa ruohoportin takaa jos joku sattumalta menee ohi. Ainoa mikä antaa jotakin elämän vilahdusta tälle maailman kaukaiselle kulmalle, on upseerien kävely pari kertaa päivässä päivälliselle ja sieltä takaisin.

Julien Mihon asui puutarhurin luona torin vasemmalla puolella. Hänellä oli iso huone ensimmäisessä kerroksessa ja oma sisäänkäytävä. Hänen isäntäväkensä asui talon toisella puolella, ja sillä oli sisäänkäytävänsä rue Catherinen puolelta. Julienilla oli niinmuodoin pieni valtakuntansa aivan omissa hoteissaan, ja kahdestakymmenestäviidestä ikävuodestaan huolimatta eli hän niin itseensävetäytyneenä kuin vanha erakko.

Jo varhaisimmassa nuoruudessaan oli hän menettänyt vanhempansa, ja hänen holhoojansa oli lähettänyt hänet täysihoitoon. Sitten kuoli myöskin holhooja, ja silloin joutui Julien kokonaan yksikseen.

Viisi vuotta sitten oli hän saanut paikan postissa, ja hänellä oli vuosipalkkaa 1500 frangia. Tämä oli korkein mitä hän milloinkaan kykenisi saamaan, ja hän oli niin säästäväinen, ettei hänen päähänsäkään pistänyt odottaa mitään edullisempaa paikkaa elämässä.

Julien oli korkeakasvuinen, leveäharteinen mies, jolla oli suuret, luisevat kädet, joka seikka saattoi hänen tuntemaan usein itsensä onnettomaksi. Hän huomasi sitäpaitsi olevansa hyvin ruma, hänen otsansa oli kuhmuinen ja niin muodoin kuin sen olisi muovailnut hyvin taitamaton kuvanveistäjä. Ja tämä tietoisuus teki hänet araksi, etenkin kaikkea naisen nimellistä kohtaan. Eräs pesijätär oli kerran sanonut hänelle, että hän "kun kaikki kävi ympäri, ei sittenkään näyttänyt hulluimmalta", ja tämä liikutti häntä niin, että hänen oli vaikea päästä tasapainoon. Kadulla kulki hän aina niin nopeaan kuin mahdollista, pää alaspäin painettuna ja selkä koukussa, voidakseen mahdollisimman pian ryömiä jälleen onkaloonsa, Kömpelyytensä tietoisuus oli hänessä herättänyt melkein sairaloisen tarpeen kätkeytyä maailman silmistä. Hän vietti todellista luostarielämää, ilman ystäviä ja ilman rakkaus-suhteita, ja hän tuntui tässä suhteessa täysin tyytyvän kohtaloonsa.

Pohjaltaan tunsikin hän itsensä todella tyytyväiseksi ja oli aina hyvällä tuulella.

Joka aamu meni hän postikonttoriin ja teki ilman vastenmielisyyttä samat työt päivät umpeensa. Määrätyllä ajalla kävi hän syömässä päivällisensä, ja kun päivä oli loppunut, meni hän vuoteelle ja nukkui. Täten jatkui hänen elämänsä päivä päivältä, viikko viikolta, kuukausi kuukaudelta, ja niin sai yksitoikkoisuus hänen olemuksaan hänet vähitellen yhä enemmän vangikseen — aivan niinkuin hiljaa nukuttava musiikki.

Kun hän tahtoi hankkia itselleen huvitusta, meni hän tavallisesti iltapäivällä rue Beau Soleiliin aina sillalle asti ja asettautui rintasuojukselle, heilutteli jalkojaan, tuijotti alas jokeen ja kuunteli hopeankirkkaan veden säveltenkaltaista loiskimista. Korkeat solakat lepät, jotka reunustivat joen molempia rantoja, kuvastuivat veteen ja taivas tummeni vähitellen. Pitkän pitkät hetket saattoi hän istua syvissä ajatuksissa jolloin hän vertasi elämäänsä vesiputoukseen, joka juoksi niin tasaisesti ja levollisesti eteenpäin. Ja kun tähdet sitten alkoivat katsella alas taivaalta, meni hän kotiinsa sielussaan läpikäyvä rauhan ja tyytyväisyyden tunne.

Vapaapäivinään teki hän joskus pitkiä jalkamatkoja, melkein aina yksin. Hänelle oli oikea nautinto kulkea itsensä oikein väsyksiin ja sitten nukkua. Muutoin oli hänellä myöskin ystävä, kuuromykkä kupariinpiirtäjä, ja hänen kanssaan saattoi hän kulkea kokonaiset iltapäivät edestakaisin postihuoneen edustalla ilman että he edes merkkikielellä ajatuksiaan vaihtoivat. Joskus istuivat he myöskin Café-des-Voyageursissa ja pelasivat hiljaa ja ajattelevaisina shakkia toisen pelin toisensa jälkeen.

Julienilla oli kerran, aikoja sitten ollut koira, mutta kun tämän yli ajettiin kadulla, suri hän sitä niin kovin, ettei saattanut tehdä päätöstä uuden ostamisesta. Hänen postitovereillaan oli tapana ärsyttää häntä kymmenvuotisella tytöllä, joka repaleisena ja paljasjalkaisena juoksenteli ja myi tulitikkuja ja joka tavallisesti aina sai häneltä jonkun rahasena. Mutta toverien iva suututti häntä, ja nyt alkoi hän vartioida tyttöä salassa voidakseen pistää hänelle rahasensa. Kukaan ei ollut koskaan tavannut häntä valleilla naisseurassa. Tehtaantöön tekijättäret kaupungista, jotka muutoin koettivat ärsyttää ihmisten intohimoja hävyttömällä puhetavallaan, jättivät hänet vihdoinkin rauhaan. Hän pakeni heitä sananmukaisesti, sillä hän piti heidän kehoittavaa nauruaan ivana.

Kaikki kaupungin asukkaat pitivät häntä aivan yksinkertaisesti tyhmänä; muutamat väittivät, että ei voinut koskaan tietää, missä saattoi tavata tuon — sellaisiin ei voi luottaa.

Julienin paratiisi, ainoa paikka, jossa hän tunsu olevansa täysin levossa ja rauhassa — oli hänen huoneensa. Heti kun hän oli saapunut sinne, ojensi hän itseään, monta kertaa nauroi hän, vieläpä

ääneenkin yksinäisyydelleen, ja jos hän sattumalta katsoi peiliin, säikähti hän aivan sitä, että kasvonsa vielä olivat nuorpeat.

Huone oli suuri ja jokseenkin säästäväisesti kalustettu; siellä oli ainoastaan sohva, ympyriäinen pöytä, kaksi tavallista tuolia ja nojatuoli. Sänky oli tilavassa alkoovissa ja pieni pähkinäpuinen piironki, jolla oli sijansa ikkunoiden välissä, näytti melkein lapsenleikkikalulta.

Mutta siksipä oli Julienilla myöskin kylliksi tilaa liikutella itseään. Ollessaan kotona asettautui hän tavallisesti sohvalle tahi kulki myöskin edestakaisin huoneessaan. Eikä hänellä koskaan ollut ikävä, vaikka hän ei koskaan kirjoittanut eikä lukenut postikonttorin ulkopuolella. Vanha rouva, jonka luona hän söi päivällisensä työskenteli itsepintaisesti hänen sielunsa sivistykseksi ja lainaili hänelle usein romaaneja. Mutta kun hän oli ne jättänyt, oli mahdotonta keskustella hänen kanssaan niiden sisällyksestä. Hän piti kaikkia näitä monimutkaisia juttuja etsittyinä ja luonnottomina. Julien piirustikin hieman — aina sama ankaran säännöllinen naisprofiili, jolla oli helminauhalla kaunistettu tuuhea, lainehtiva tukka. Mutta hänen ainoa intohimonsa oli musiikki. Hän saattoi istua kaikki illat soittaen huilua. Mikään maailmassa ei tuottanut hänelle niin suurta huvia, kuin tämä. Ja hän oli oppinut sitä aivan omin neuvoin. Pitkän aikaa oli hän kaivannut vanhaa keltaisesta puusta valmistettua huilua, jonka hän oli huomannut erään vaatekaupustelijan ikkunassa. Hänellä oli rahaa niin paljon että olisi voinut sen ostaa, mutta ei tahtonut pelosta tehdä itseään naurettavaksi. Vihdoin päätti hän yhtäkaikki seurata sydämensä halua ja vei huilun mukanaan kotiin, kätkien sen huolellisesti takin alle. Sitten tutkiskeli hän innokkaasti kahden vuoden aikana vanhaa "huilukoulua", jonka hän oli löytänyt erästä kirjakaupasta.

Ja nyt oli hän kuusi kuukautta sitten onnellisesti päässyt niin pitkälle, että uskalsi soittaa avoimen ikkunan ääressä. Kun hän myöhäisinä, lämpöisinä kesä-iltoina, koko korttelin jo uneen vaivuttua, arasti antoi huilunsa sävelten kaikua, muistutti se rakastajan ääntä, joka uskoo hiljaiselle yölle sen mitä ei koskaan saisi huuliltaan päivän valossa.

Monta kertaa sammutti hän myöskin säästäväisyydestä kynttilänsä ja soitti pimeässä, sillä hän osasi useimmat sävelmät ulkoa. Ja ohi kulkevat katselivat ylöspäin eivätkä saattaneet käsittää, mistä tämä harvinaisen hillitty musiikki mahtoi saapua — se muistutti aivan satakielen kaukaista laulua.

Julienin huilussa oli halkeama, ja tämä antoi sen äänelle jotakin omituisen verhottua. Kuului aivan siltä kuin vanha markiisitar viime vuosisadalta olisi hyräillyt itsekseen tanssisävelmiä nuoruutensa ajoilta.

Julien oli monta kertaa pelännyt, että naapurit valittaisivat hänen soittonsa johdosta. Mutta pienten maakaupunkien asukkailla on tavallisesti hyvä uni. Hänen läheisimpänä naapurinansa oli muutoin ainoastaan juristi, monsieur Savournain ja eläkettä nauttiva santarmikapteeni Pidoux, ja molemmat nämä herrat olivat hyvin mukavia ja menivät vuoteelle jo kello yhdeksän aikana. Enin häntä tekivät levottomaksi sen hotellin asukkaat, jotka kuuluivat de Marsannen perheeseen, hotellin, jonka ylhäisen synkkä etusivu kohosi kadun toisella puolella vastapäätä hänen ikkunaansa. Tuo suuri yksikerroksinen rakennus ja sen suuri ruohonpeittämä ulkoporras näyttivät melkein luostarilta. Säännöllisesti joka päivä samalla kellonlyönillä avattiin ikkunanverhot ja suljettiin yhtä säännöllisesti joka ilta, niin että huoneeseen ei saattanut heittää ainoatakaan silmäystä tiheästi vedettyjen uudinten taakse. Hotellin vasemmalla puolella oli puutarha valtavine, vanhoine kastanjapuineen.

Istuessaan ja katsellessaan upeaa rakennusta synkkine muureineen ja upeine puistoineen, ajatteli hän että jos hänen huilunsoittonsa ei viehättäisi Marsanne perhettä, niin tulisi heidän sanoa ainoastaan sana eikä hän koskaan uskaltaisi soittaa enempää.

Hotel de Marsanne oli muutoin ylistetty koko maassa; kerrottiinpa, että muukalaiset olivat tulleet pitkiä teitäkin siellä käymään. Ja maine tiesi myöskin kertoa perheen rikkauksista. Julien oli usein istunut kokonaisia tunteja ikkunan ääressä ja tuijottanut suoraan vanhaan rakennukseen saadakseen jotakin selkoa tästä satumaisen rikkaasta perheestä. Mutta hän ei saanut koskaan nähdä mitään muuta kuin harmaan kivedustan ja tummat kastanjapuut. Vanha, sammaleinen ovi ei koskaan auennut, eikä koskaan nähty ihmisolentoa kulkevan sen leveitä ulkoportaita. Marsannen perhe oli kokonaan lakannut käyttämästä tätä käytävää ja käytti sen sijaan ristikkoporttia rue Sainte Annen puolella. Sitäpaitsi oli siellä myöskin pieni takaportti, josta päästiin kapealle kadulle puutarhamuurin taakse, mutta tätä porttia ei Julien voinut ikkunastansa nähdä.

Hänelle oli Hotel Marsanne autio ja kuollut, aivan kuin satujen palatsit, joiden asujamet olivat näkymättömät. Kaikki elämä mitä hän täällä näki oli siinä, että palvelijat vetivät ja laskivat ikkunaverhot aamulla ja illalla. Muutoin tuntui koko talo yhtä synkältä ja alakuloiselta kuin haudan ympäristö hiljaisella kirkkomaalla. Ja tämä juhlallinen, salaperäinen hiljaisuus, joka lepäsi yli kaiken, liukutti lopullisesti nuorta miestä yhä enemmän ja enemmän.

Monena iltana ennen levolle menemistään sammutti hän kynttilänsä ja seisoi kauan ikkunan ääressä

epäröidessään niitä salaisuuksia, jotka tämä Hotel Marsanne kätki, joka kuvastui ikäänkuin iso, musta pilkku tummaa taivasta vastaan. Mutta ikkunanverhojen täytyi olla aina yhtä huolellisesti eteen vedetyt, sillä ainoakaan valonsäde ei koskaan tunkeutunut verhojen raoista. Kokonaisuudessaan se teki sellaisen asutun huoneen vaikutuksen, jonka seinien sisällä saattaa ajatella hukkuvien ihmisten hengittävän, se näytti pikemmin täysin kuolleelta... Ja silloin sai Julien rohkeutta ja tarttui huiluunsa. Nyt saattoi hän soittaa häiritsemättömäsi. Vastapäätä oleva autio huone lähetti vastakaiun hänen sointuville säveleilleen, ja pitkäveteiset soinnut hävisivät synkeään puutarhaan, josta koskaan ei kuulunut linnun siiven suhahdusta. Oli juuri kuin vanha, keltainen puuhuilu olisi antanut ikivanhojen saveltensä kaikua nukkuvan prinsessa Ruususen linnasta.

Eräänä päivänä kiinnitti eräs toveri postissa Julienin huomion vanhaan aviopariin, joka kulki yli torin kirkon vierellä, ja hän sanoi, että siinä oli markiisi ja markiisitar Marsanne. He menivät harvoin ulos, niin että hän näki tänään heidät ensi kerran.

Vanha aviopari teki melkein valtavan vaikutuksen Juliiniin — he näyttivät molemmat niin laihoilta ja juhlallisilta. Hitaasti kulkivat he eteenpäin väsynein askelin ja vastasivat ainoastaan hieman nyökäyttämällä päätään vastaantuleville arvokkaaksi tervehdykseksi. Ja nyt kertoi toveri Julienille, että ylhäisellä parilla oli tytär, mademoiselle Therese de Marsanne, joka oli vielä luostarissa, ja että pieni Combel, joka oli asianajaja Savournainin apulaisena oli nuoren neidin rintaveli. Ja todellakin — juuri kun vanha pääri poikkesi rue Saint Anneen, tuli äkkiä pieni Combel heitä vastaan ja markiisi ojensi hänelle kätensä, kunnia, joka muutoin ei tullut kenenkään osaksi. Julien kärsi sananmukaisesti tämän kädenpuristuksen näkemisestä — sillä Combel kaksikymmentävuotias, jolla oli vilkkaat silmät ja ilkeä suu — oli jo kauan ollut hänen selvä vihollisensa. Combel teki hänelle kiusaa hänen arkuutensa johdosta, kiihoitti pesijättäriä rue Beau-Soeilissa häntä vastaan, ja asia meni lopuksi niin pitkälle, että eräänä päivänä syntyi tappelu molempien nuorten miesten kesken, joka päättyi niin, että Combel sai silmänsä sinisiksi.

Toisena iltana sen jälkeen kun Julien oli kuullut ja nähnyt tämän, soitti hän vielä tavallista hillitymmästi.

Hänen mielenkiintonsa Hotel Marsanneen ei muutoin ollenkaan muuttanut hänen tapojansa. Hän meni postikonttoriin, söi aamiaisensa, söi päivällisensä ja teki kävelyretkensä pitkin Chanteclairen rantaa.

Näin kului kaksi vuotta. Hän oli tottunut vanhan, hiljaisen rakennuksen muotoon, sen sammaleisiin ulkoportaihin, sen synkkään fasaadiin ja suljettuihin ikkunanverhoihin niin että ne aivan muodostivat osan hänen elämästään.

Julien oli nyt asunut kokonaista kolme vuotta Place des Quatre-Femmesissa, kun eräs äkillinen tapahtuma antoi uuden suunnan koko hänen elämällensä.

Oli lämmin, tähtikirkas kesäkuunilta.

Julien istui ja soitti huilua huoneessaan, kun äkkiä ikkuna avattiin auki Hotel Marsannea vastapäätä ja kirkas päivänvalo virtasi sieltä. Nuori tyttö nojautui ikkunanreunustaan ja pysähtyi siihen pää kohotettuna ikäänkuin kuunnellakseen. Julien vapisi ja lakkasi soittamasta. Hän ei saattanut nähdä nuoren tytön kasvoja, vaan ainoastaan hänen pitkän, hajallaan olevan tukkansa, joka riippui valtavana laineina alas hänen hartioiltaan.

Seuraavassa silmänräpäyksessä kuului kirkas ääni öisestä hiljaisuudesta. — Kuulitko, Françoise? Minä luulin varmaankin, että se oli musiikkia. — Luultavasti satakieli, mademoiselle, vastasi, joku huoneesta. — On parasta sulkea ikkuna nyt, sillä muussa tapauksessa saamme kaikellaisia lentäviä eläimiä. Siellä tuli jälleen pimeä, mutta Julien ei saattanut jättää paikkaansa ikkunan ääressä. Hän oli vielä kokonaan sen äkillisen valonsäteen häikäisemä, joka niin nopeasti oli tunkeutunut näistä vanhoista muureista.

Vapisten ja kauhistuen kysyi hän itseltään, mahtoiko tällä ohimenevällä ilmestyksellä olla onnellinen merkitys?

Hyvän ajan jälkeen alkoi hän jälleen soittaa aivan hiljaa. Ja hän hymähteli ajatuksesta, että nuori tyttö nyt kenties uskoi, että siellä istui satakieli jossakin vanhassa kastanjapuussa.

II.

Seuraavana päivänä puhuttiin postikonttorissa siitä suuresta uutisesta, että mademoiselle de Marsanne oli tullut kotiin luostarista.

Julien ei puhunut ollenkaan mitään siitä, että hän oli jo nähnyt hänet — alastomin olkapäin ja hiukset hajallaan. Mutta hän tunsu itsensä hyvin levottomaksi, hän tunsu jotakin harvinaista ja epäselvää tätä nuorta tyttöä kohtaan, joka oli häirinnyt hänen rauhallista olemassaoloaan. Nyt kulki hän alinomaisessa pelossa, että ikkuna uudelleen avaantuisi. Hänen rauhansa oli häiritetty, hän ei saattaisi enää tuntea koskaan samaa kotoisuutta kuin ennen. Hän olisi nähnyt paljoa kernaammin, että äskensaapunut olisi ollut mieshenkilö, koska naiset tavallisesti ovat ivallisempia. Saisiko hän tästä lähtien ollenkaan rohkeutta soittaa enää huilua? Hänhän soitti luonnollisesti ylen liian huonosti tuollaiselle nuorelle naiselle, joka aivan varmasti ymmärsi musiikkia.

Hän epäröitsi kauvan tätä ja selvitti lopullisesti itselleen, että hän suorastaan vihasi Thereseä.

Illan tultua meni hän kotiin reippain askelin. Hän ei sytyttänyt tulta ennenkuin saisi nähdä hänet, ja aikoi heti mennä vuoteeseen, osottaakseen hänelle, että hän oli suuttunut.

Mutta uteliaisuus veti häntä vastustamattomasti katsomaan, mitä ulkona saattaisi tapahtua.

Ikkuna suljettiin. Äsken, ennen kymmentä tunkeutui laimea valo ikkunanverhojen kautta, mutta se sammui heti. Julien istui jälellä ja katseli pimeää ikkunaa.

Näin urkki hän nyt illan toisensa jälkeeni vastoin tahtoaan.

Näennäisesti oli kaikki kuten ennekin. Talo lepäsi siinä, ulkomuoto samallinen kuollut, kuten ennenkin ja tarvittiin terävät silmät, jos mieli käsittää mitään siitä uudesta elämästä, joka sisällä liikkui.

Monta kertaa saattoi nyt heikko valo luisua ikkunoiden ohitse tahi myöskin vedettiin ikkunan verhot jonkin verran syrjään, niin että saattoi heittää katseen johonkin noista äärettömistä huoneista. Joskus kuultiin kevyitä askeleita puutarhasta, ja silloin tällöin kuultiin hillittyä pianonsoittoa ja laulua vanhasta rakennuksesta.

Julien koetti perustella uteliaisuuttaan sillä, että nämä uudet ilmiöt tekivät hänet hermostuneeksi. Ah, miten usein hän halusi entisiin aikoihin, jolloin vanha, autio talo lähetti hänelle vastakaiun hänen huilumusiikistaan!

Vaikkakaan hän ei ollenkaan tahtonut myöntää sitä itselleen, oli hänessä jälleen kaipaava halu saada nähdä Thereseä. Hän loi itselleen aivan haavemaisen mielikuvan hänen ulkomuodostaan — ruusuiset kasvot, säteilevät silmät ja hymyilevä ilme kasvoissa. Mutta koska hän ei koskaan uskaltanut päivisin ikkunan ääreen, ei hän nähnyt häntä muulloin kuin illan hämärässä.

Eräänä aamuna, kun hän tahtoi vetää kokoon ikkunanverhot suojaksi päivänpaistetta vastaan näki hän Theresen seisovan kaukana huoneessaan.

Hän pysähtyi kun kivettyneenä lattiaan eikä uskaltanut tehdä ainoatakaan liikettä. Hän tuntui olevan syventynyt ajatuksiinsa. Hän melkein säikähtyi hänen näkemisestänsä, sillä hän oli aivan toisellinen kuin mitä hän oli kuvitellut — suurikasvuinen ja kalpea, mutta hänellä oli kauniit säännölliset piirteet. Hänen suunsa oli jonkin verran liian suuri, mutta hänellä oli tavattoman punaiset huulet, ja hänen syvät, tummat, mustat silmänsä antoivat koko hänen olemukselleen julman kuninkaallisuuden leiman...

Hän meni hitaasti ikkunaan, mutta oli kuin hän ei näkisi häntä, hän oli liian kaukana. Niin vetäytyi hän jälleen takaisin. Hänen rytmillisissä liikkeissään oli paljon voimaa ja mieltymystä, niin että Julien tuntui varsin pieneltä häneen verraten. Ja nyt, kun hän oli hänet oikein nähnyt, lisääntyi hänen pelkonsa yhä enemmän.

Tästä hetkestä alkaen vietti nuori mies sangen lohdutonta elämää. Nuori, kaunis tyttö, jolla oli jalot, vakavat kasvopiirteet, saattoi hänet epätoivoon.

Tytön katse ei osunut koskaan häneen, hänellä ei ollut nähtävästi mitään aavistusta hänen olemassaolostaan. Ja kuitenkin oli hän syvästi onneton ajatellessaan, että tyttö kerran saisi nähdä hänet ja saattaisi ivata häntä. Sairaloisessa arkuudessaan uskoi hän, että tyttö lakkaamatta häntä tarkasteli ja hän uskalsi tuskin liikuttaa itseään ollessaan huoneessaan.

Näin alkoi häntä vähitellen kiusata tytön välinpitämättömyys. Minkä vuoksi tyttö ei katsonut häneen? Tyttö tuli ikkunan ääreen, katsoi alas autiolle kadulle suurilla silmillään ja tuli niin jälleen takaisin aavistamatta, että toinen seiso ikkunan ääressä häntä vastapäätä ja tarkasteli häntä sydämen tuskasta sykkiessä.

Ensin oli hän kulkenut mitä suurimmassa kauhussa sen johdosta, että tyttö saisi nähdä hänet, mutta nyt tunsu hän sitävastoin polttavan halun saada kohdata hänen katsettaan. Therese de Marsanne täytti koko hänen elämänsä.

Aamulla, kun hän tiesi tytön nousevan ylös, saattoi hän unohtaa senkin, että virka kutsui häntä — hän tähän asti niin täsmällinen ja velvollisuutensa täyttävä postivirkamies. Hänessä oli sanaton pelko hänen valkeita kasvojansa ja veripunaisia huuliaan kohtaan, mutta itse siinä pelossakin oli jotakin onnellisuuden tunnetta. Hän seiso i kätkössä ikkunanverhojen takana ja kauhistui tuskasta, jota tyttö hänessä herätti, kunnes hänen kaikki jäsenensä vapisivat, ikäänkuin rasittavan marssin jälkeen. Mutta sitten hän kuvitteli mielessään, että tyttö äkkiä huomaisi hänet ja hymyileisi hänelle. Ja silloin ei hän enää pelännyt.

Sitten tuli hänelle se ajatus, että hän houkutteleisi häntä huilun sävelten mukaan. Hän alkoi jälleen soittaa lämpiminä iltoina. Hän avasi molemmat ikkunat ja antoi ikivanhojen levollisten säveltensä kaikua pimeässä, mutta ainoastaan silloin kun ei ollut kuutamo, vaan aivan pimeä.

Ja jo ensimmäisestä illasta alkaen oli hänellä se tyydytys, että Therese de Marsanne, ennenkuin hän meni vuoteelleen, tuli ikkunan ääreen valkeassa puvussaan nojautuen ulos, aivan hämmästyneenä sen johdosta, että nyt jälleen kuuli samaa musiikkia, jota oli kuullut sinäkin päivänä, jona tuli kotiin.

— Kuule Françoise, puhui hän vakavalla äänellä huoneeseen päin, se ei ole mikään lintu.

— Ah, vastasi vanhempi nainen, jota Julien ei enää voinut erottaa hämärässä, — silloin se on varmasti joku huvinäyttelijä kaupungin ulkopuolelta.

— Niin sen täytyy olla tuolla kaukana, sanoi nuori tyttö pysähdyksen jälkeen, jolla ajalla hän salli yöilman hyvällä paljaita käsivarsiaan.

Siitä hetkestä alkaen soitti Julien kovemmin, ja oli kuin se kuume, joka paloi hänen veressään, olisi ilmaissut itsensä vanhalle, keltaiselle puuhuilulle. Therese kuunteli häntä joka ilta ja kummasteli tätä tunteellista musiikkia, joka aina odotti pimeän tuloa saapuakseen hänen luoksensa.

Hän ymmärsi varsin hyvin, ketä serenaadi tarkoitti, ja monta kertaa nojautui hän ulospäin, ikäänkuin tahtois i tarkastella ympäröiviä taloja. Nyt kuului musiikki äkkiä eräänä iltana niin selvänä ja läheltä, että hänen täytyi ymmärtää, että se tuli jostakin häntä vastapäätä olevasta läheisestä huoneesta.

Julien pani musiikkiin koko hehkuvan intohimonsa, ja huilusta väreili kristallinkirkkaita säveliä. Pimeys antoi hänelle rohkeutta, hänessä heräsi se hurja toivo, että hän voisi valloittaa hänet huilullaan. Ja Therese nojautui todellakin yhä kauemmaksi ikkunasta, ikäänkuin hän ei enää voisi vastustaa houkuttelevia säveliä...

— Älkää nyt siinä enää seisoko, sanoi vanha naisääni. — Tänä iltana on tuulista, ja te voitte vilustua ja nähdä pahoja unia.

Julien ei voinut nukkua koko yönä. Hän kuvitteli mielessään, että Therese kenties sittenkin oli hänet nähnyt. Hän heittel ihe kuumemaisesti edestakaisin vuoteellaan ja epäröitsi, näkisikö hän enää seuraavaa päivää vai ei. Oikeastaan oli hullunkurista aina näin hiipiä piiloon.

Mutta vihdo i teki hän kuitenkin sen päätöksen, ettei hän enää ilmaantuisi. — Kuuden ajoissa aamulla kun hän juuri aikoi panna huilun koteloonsa, vedettiin Theresen ikkunaverhot auki.

Nuori tyttö, jolla muutoin ei koskaan ollut tapana nousta ylös ennen kahdeksaa, seiso i nyt ikkunassa käherrystakissaan ja katseli ulos. Hänen tukkansa oli käännetty sykerölle niskaan.

Julien seiso i nyt kivettyneenä ja katseli häntä. Hän ei kyennyt tekemään ainoatakaan liikettä vetäytyäkseen takaisin ikkunasta. Therese katseli häntä katse lujana ja ylpeänä. Hän näytti tutkivan koko hänen ulkomuotoaan — hänen karheata, luisevaa, huonosti muodostunutta olemustaan, joka näytti tekevän ruman ja saamattoman jättiläisen vaikutuksen.

Tässä silmänräpäyksessä ei hänessä ollut huomattavissa mitään siitä liikuttavasta ja lapsellisesta, jonka hän oli nähnyt edessään edellisenä iltana. Hänen kasvonsa mustine silmineen ja veripunaisine huulineen olivat kalpeat, ja niissä oli ylpeä ilme. Kun hän oli hetkisen näin nuorta miestä tarkastellut — kasvoissaan maailman välinpitämättömin ilme, ikäänkuin olisi katsellut koiraa kadulla — menivät hänen huulensa tuskin huomattavaan halveksivaiseen hymyyn, ja hän vetäyty i hitaisesti syrjään ja sulki ikkunan.

Julien vaipui aivan masentuneena nojatuoliinsa ja lähätti vapisten:

— Ah, Jumalani — hän ei tahdo minusta välittää! Ja minä rakastan häntä — minä rakastan häntä niin, että siitä tulee minun kuolemani.

Hän löi molemmat kätensä kasvojaan vasten ja nyyhkytti. Miksi hän olikaan näyttänyt itsensä? Se joka oli niin ruma kuin hän, vetäyty i tavallisesti piiloon, etteivät naiset säikähtäisi. Hän raivosi itseään

vastaan — hän oli aivan suunniltaan rumuutensa vuoksi. Miksi hän ei ollut edelleenkin jatkanut soittoaan pimeässä satakielen tavoin, joka tenhoaa kaikki sävelillään, mutta ei koskaan näydy päivävalossa, jotta ei herättäisi vastenmielisyyttä...

Tyhmyydellään ja jyrkkyydellään oli hän nyt rikkonut tenhon. Ja kun tyttö nyt tiesi, että hän oli aivan kömpelön vetojuhnan muotoinen — ei hän enää koskaan voisi ihastua hänen musiikistaan.

Mitä nyt auttoi, jos hän lämpiminä kukkaistuoksuisina kesäoinä soitti sulavampia säveleitään — Therese ei kuitenkaan niitä kuunnellut. Hän tuli huoneeseensa, nojautui ikkunastaan, ikäänkuin ei olisi ollenkaan nähnyt häntä, ei ollenkaan kuunnellut niitä yksinkertaisia säveleitään, jotka puhuivat niin lämpimästi hänen rakkaudestaan. Ja eräänä iltana huudahti hän ääneensä: "Tuo huilu, joka aina soi väärin, tekee minut aivan hermostuneeksi!"

Julien oli epätoivoinen. Hän heitti huilun piironginlaatikkoon eikä enää soittanut.

Sitäpaitsi oli pikku Colombelkin alkanut ivata Julienia. Hän oli nähnyt hänet kerran ikkunassa, kun hän oli oppimaisillaan uuden sävelen, ja sen jälkeen hän nauroi hänelle ivallisesti joka kerran ohi kulkiessaan. Julien tiesi, että hänen vihollisensa otettiin vastaan Hotel Marsannessa, ja ainoastaan se ajatus tuotti hänelle piston sydämeen. Tosin hän ei ollut mustasukkainen tuota vaihdokasta kohtaan, mutta hän olisi tahtonut antaa koko elämänsä saadakseen ainoan tunnin olla hänen sijassaan. Françoise oli pienen Colombelin äiti, ja hän oli monta vuotta oleskellut de Marsannen perheessä. Hän oli ollut Theresen imettäjä ja palveli nyt häntä kaikessa.

Korkea-aatelinen nuori tyttö ja pieni talonpojanpoika olivat kasvaneet yhdessä kuten lapset, ja sen vuoksihan oli aivan luonnollista, että jonkinmoinen toverillinen suhde vallitsi heidän kesken. Julienia kiusasi kuitenkin sanomattomasti, kun hän näki Colombelin ulkona ja huomasi, miten tämä veti hienot huulensa ilkeään hymilyyn. Hänen kammonsä häntä kohtaan tuli vieläkin suuremmaksi, kun hän eräänä päivänä teki sen keksinnön, että hänen vihollisensa ei ollut ollenkaan niin kauhistavan ruma. Hänen pieni, pyöreä hienopiirteinen päänsä, vihertävät silmänsä ja pienet parranhaituvat olivat pirullisen kauniit. Ah, jospa hän vielä kerran olisi hänen käsissään, niinkuin silloin muurien luona, niin antaisi hän hänen kalliisti maksaa onnensa Theresen luona!

Näin kului kokonainen vuosi. Julien tunsu itsensä hyvin onnettomaksi. Kaikki hänen ajatuksensa olivat kiintyneet Thereseen. Jokaisen joutavan silmänräpäyksen hän käytti tuijottaakseen harmaita muureja, jotka kuuluivat vanhaan taloon, mihin hänen sydämensä oli vangittu. Ja kuitenkin ei hänellä ollut aavistustakaan siitä, mitä siellä tapahtui. Hän ei kuullut eikä nähnyt mitään, paitsi jotakin epäselvää melua ja heikkoa tulenkajastusta. Näyteltiinkö näiden muurien takana iloisia juhlia vaiko suruisia tapahtumia? Sitä hän ei tiennyt. Hän saattoi ainoastaan tehdä itselleen haaveellisia kuvitteluja, jotka antoivat väritystä hänen omalle, satunnaiselle mielialalleen. Hän oli näkevinään Theresen ja Colombelin laskevan leikkiä ja nauravan yhdessä — hän näki nuoren tytön ajattelevaisena kävelevän kastanjapuiden alla — hän näki häntä kuljetettavan tanssin pyörteissä, upeain keikarien käsivarsien kantamana — tahi näki hän myöskin hänet äkillisen surumielisyyden valtaamana istuvan ja itkevän jossakin vanhan hotellin synkässä huoneessa. Hän oli myöskin kuulevinaan markiisin ja markiisittaren hiipivän niin hiljaa kuin säikähtyneet rotat parkettilatioilla. Mutta todellisuudessa ei hän nähnyt mitään muuta kuin Theresen ikkunan — ainoan, joka muodosti jonkinlaisen loukon salaperäisiin muureihin — ja nuoren tytön, joka päivittäin ilmestyi siihen ilman että hänen näkemisensä herätti pienintäkään toivon vilahdusta. Tyttö oli niin äänetön ja niin luoksepääsemätön, että hänen rohkeutensa lannistui lannistumisestaan. Hänen onnellisimmat hetkensä olivat, kun ikkuna jonkun kerran avaantui Theresen olematta siellä sisällä; silloin hän saattoi häiritsemättä lähettää tutkivia silmäyksiä kauvaksi hänen huoneeseensa. Kesti kuitenkin puolen vuotta, ennenkuin hän oli huomannut, että sänky oli huoneen vasemmalla puolella; se oli alkoovissa ja sen esiriput olivat ruusunväristä silkkiä. Vielä puolen vuoden kuluttua tiesi hän, että sänkyä vastapäätä oli Louis XV:n piironki ja toisella puolella kamiini valkeasta marmorista. Ja tämä oli hänen untensa paratiisi.

Hänen rakkautensa oli täynnä kovia taisteluja. Kokonaisia viikkoja yhtämittaa oli hän syrjässä, sen vuoksi että hän häpesi rumuuttaan. Mutta sitten valtasi hänet äkkiä jonkinlainen raivo, ja silloin hän seiso i tahallaan päivän toisensa jälkeen ikkunassa ja tahtoi täten pakottaa häntä katselemaan hänen kömpelöä vartaloansa ja epäkauniita, kuumehehkuisia kasvojaan. Heittipä hän pari kertaa lentosuutelojakin hänelle omituisen karheuden vallassa, joka monta kertaa kohtaa arkoja ihmisiä.

Therese ei edes siitä suuttunut. Kun toinen kätkeytyi tämän yrityksen jälkeen, näki hän, että tyttö edelleen kulki edestakaisin huoneessaan ryhdissään sama ylpeys ja kuninkaallisuus. Mitä tunkeilevemmaksi hän osottautui, sitä kylmempi ja ylpeämpi oli tytön ilme. Hän ei kääntynyt edes pois, kun hänen katseensa kohtasi nuoren miehen katsetta.

Postissa puhuttiin väliin, että mademoiselle de Marsanne olisi tavattoman hyvä ja hurskas nuori nainen, mutta Julien vastusti tätä arvostelua. Ei, ei, hänellä ei varmaankaan ollut mitään uskontoa, ja

hän oli julma ja verenhimoinen — hänen huulensa näyttivät ikäänkuin ne janoaisivat verta, ja hänen kalpeutensa johtui siitä, että hän halveksi koko muuta maailmaa! Toisina hetkinä saattoi hän itkeä sitä, että oli loukannut häntä esiintymistavassaan ja ajatuksissaan, ja hän pyysi häneltä anteeksi, samalla tavalla kuin pyydetään pyhimykseltä, jota vastaan ollaan rikottu.

Tämän ensimmäisen vuoden ajan jäi hän aivan itsensä kaltaiseksi.

Kun kevät jälleen saapui, teki Julien omituisen huomion — oli kuin Theresessä olisi tapahtunut muutos, ikäänkuin toinen ilma virtaisi häntä vastaan hänen huoneestaan.

Hän tuntui suuremmalta ja kalpeammalta kuin koskaan ennen. Eräänä päivänä, kun hän tunsu itsensä tavattoman liikutetuksi, uskalsi hän kolmannen kerran heittää lentosuutelon hänelle kuumeesta vapisevilla sormillaan.

Tyttö katsoi häntä katse lujana ja vakavana, joka saattoi hänet äärimäisyyksiinsä hämmästyään, eikä tyttö jättänyt paikkaansa ikkunan äärestä. Nuori mies sitä vastoin nyt vuoroonsa vetäytyi takaisin, hävystä hehkuen.

Kesän loppupuolella tapahtui jotakin, joka järkytti Julien sydänjuuria myöten, vaikka se olikin aivan mitätön pikku seikka. Melkein joka ilta, heti kun alkoi hämärtää suljettiin äkkiä Theresen ikkuna ankaralla tempauksella; kun se oli seisonut avoinna koko päivän. Tästä melusta vavahti Julien ja hänet valtasi joka päivä sanaton tuska tietämättään minkä vuoksi. Ja niin lepäsi vanha talo jälleen hiljaisena ja kuolleena niin että Julien alkoi pelätä sen hiljaisuutta.

Aluksi hän ei voinut erottaa, kuka sulki ikkunan, mutta sitten hän keksi eräänä iltana, että Theresen valkoiset kädet lykkäsivät telkeä auki väkivaltaisesti, melkein vihalla.

Ja kun hän hyvän ajan kuluttua jälleen; avasi ikkunansa jonkinmoisella pitkäveteisellä arvokkaisuudella, tuntui hän olevan aivan uupunut. Hän seiso ikkunan ääressä muutamia silmänräpäyksiä, mutta alkoi sitten kävellä edestakaisin huoneessa, toimien kaikenmoista, samalla kun Julien lakkaamatta oli kuulevinaan oven narisevan.

Lempeänä ja sumuisena iltana syyspuolella avattiin ikkuna kiivaammin kuin koskaan ennen. Julien vapisi ja sai ehdottomasti kyynel silmiinsä.

Aamulla oli satanut ja jonkinmoinen kirkkomaan tuoksu levisi puoliksi lehdettömistä kastanjapuista.

Sinä iltana odotti Julien kunnes vastassa oleva ikkuna jälleen avattaisiin. Äkkiä se avattiinkin samalla kiivaudella kuin edellisenäkin iltana ja Therese ilmestyi. Hän oli kalmankalpea, hänen silmänsä näyttivät tavallista suuremmilta ja tukka riippui hajallaan hänen olkapäillään. Hän asettautui ikkunan ääreen, pani kaikki kymmenen sormeaan vaaleanpunaisille huulilleen ja heitti lentosuukon Julienille.

Nuori mies tuli niin hämmästyneeksi, että hän painoi molemmat kätensä rintaansa vasten — Sanaton kysymys, oliko lentosuudelma todellakin hänelle tarkoitettu.

Ja nyt luuli Therese, että hän aikoi vetäytyä takaisin. Hän nojautui kauvemaksi eteenpäin, vei jälleen kaikki kymmenen sormeaan punaisille huulilleen ja heitti vielä lentosuudelman hänelle. Sen jälkeen kolmannen. Oli ikäänkuin hän nyt yksitellen tahtosi vastata niihin kolmeen, jotka hän oli hänelle lähettänyt.

Nuori mies seiso liikahtamatta ikkunan ääressä.

Nyt heitti hän tutkivan katseen alas autiolle kadulle ja sanoi puoleksi tukahtuneella äänellä:

— Tule!

Ei mitään muuta.

Ja hän tuli.

Kun hän oli mennyt sinne ja seiso Hotel Marsannen ulkopuolella näki hän vanhan ruostuneen oven aukenevan. Mutta hän oli kuin huumaantunut, hän ei enää mitään ihmetellyt.

Heti kun hän oli tullut sisään suljettiin ovi ja hän tunsu, että pieni jääkylmä käsi tarttui hänen käteensä ja veti häntä eteenpäin. Täten nousi hän ylös pitkin portaita, kulki etehisen kautta, huoneen kautta — ja sitten huomasi hän olevansa sillä paikalla, joka oli hänelle hyvin tunnettu, hänen untensa paratiisi, huone ruusunvärisine vuodeverhoineen. Sisällä oli melkein pimeää. Mutta Therese seiso korkeakasvuisena hänen edessään. Hän piti kätensä kovasti toisiinsa suljettuina ja hillitsi seivästi voimakasta mielenliikutustaan.

— Rakastatteko minua? kysyi hän hiljaa.

— Ah, rakastan, rakastan, vastasi toinen.

Viittauksella antoi hän hänen ymmärtää, että saattoi säästää itsensä kaikista tarpeettomista sanoista. Sitten sanoi hän, kasvoissaan niin ylpeä ilme, kuin olisi kysymys jostakin aivan luonnollisesta ja itsestään selvästä asiasta:

— Jos minä lahjoitan itseni teille, teette te mitä hyvänsä minun puolestani, eikö totta?

Julien ei voinut vastata, hän pani kätensä ristiin hiljaisuuden vallitessa. Ainoastaan hänen suudelmastaan olisi hän myynyt sekä sielunsa että ruumiinsa.

— Teidän täytyy tehdä minulle eräs palvelus.

Kun toinen edelleenkään ei antanut mitään vastausta, tuli hän kärsimättömäksi. Hän tunsi, että hänen voimansa olivat lopussa ja että hänen rohkeutensa masentui. Ja silloin hän huudahti:

— Mutta teidän täytyy ensiksi vannoa tekevänne niinkuin minä tahdon!
Minä vannon pitäväni lupaukseni. — Vannokaa tekin!

— Niin, minä vannon tekeväni kaikki mitä te tahdotte, sanoi toinen täydellisesti voitettuna.

Huoneen viehättävä henki huumasi hänet, verhot olivat alkoovin edessä ja paljas neitseellisen vuoteen ajatus silkkiverhoista lähtevän laimean ruusuhohteen ympäröimänä täytti hänen mielensä jonkinmoisella uskonnollisella hartaudella. Ja sitten veti hän äkkiä syrjään nämä verhot...

Vuode oli järjestyksessään, lakanat olivat vedetyt alas yli sängynreunan ja tyynyt olivat pudonneet lattialle. Ja keskellä rypistyneitä pitsejä ja silkkejä lepäsi poikkipäin sängyssä kuollut mies.

— Näettekö, sanoi Therese de Marsanne käheänä — tämä mies on ollut minun rakastajani. Ja minä lykkäsin häntä — hän kaatui — en tiedä miten se tapahtui. Ja teidän täytyy viedä hänet pois. Ymmärrätekö? Se on kaikki tyyni. Niin, kaikki.

III.

Jo pienenä lapsena oli Therese piinannut ja kiduttanut Colombelia. Hän oli tuskin kuutta kuukautta vanhempi häntä itseään. Hänen äitinsä oli sitten elättänyt häntä pullolla, voidakseen tulla de Marsannen perheeseen imettäjäksi.

Hän kasvoi markiisin talossa puoleksi nuoren tytön palvelijana, puoleksi leikkiverina.

Therese oli ihmeellinen lapsi. Ei hän ollut telmivä eikä poikamainen. Hän oli päinvastoin jonkin verran hiljainen ja lempeä, niin että talon vieraat aina pitivät häntä erittäin hyvin kasvatettuna nuorena tyttönä. Mutta hän voi saada joskus kummallisia päähänpistoja, päästi joskus sanattomia huutoja, sai oikeita raivokohtauksia ollessaan yksinään. Tahoi saattoi hän myöskin heittäytyä pitkin pituuttaan selälleen keskelle puutarhojen käytäviä ja kieltäytyi itsepäisästi nousemasta ylös, huolimatta kaikista hänelle tehdyistä rukouksista ja kehoituksista. Koskaan ei tiedetty, mitä hän oikeastaan ajatteli. Hänen suuret lapsensilmänsä eivät olleet kirkkaat ja hyvät, kuten toisten pienten tyttöjen, vaan ne katselivat ympärilleen niin tummina ja läpituunkemattomina, että kukaan ei; saattanut perustella, mitä hänen sielussaan tapahtui.

Kuuden vuoden ikäisenä alkoi hän kiusata Colombelia. Toinen oli pienikasvuinen ja hento.

Hän otti hänet mukaansa kauvas puutarhaan tummien kastanjapuiden alle. Siellä tyttö nousi hänen selkäänsä ja Colombelin täytyi kantaa häntä tuntikausia juosten yhtenänsä samaa suurta kehää. Ja tyttö nipisti häntä kaulasta, tyrkki häntä kylkeen kantapäillään eikä sallinut hänen levätä eikä hengähtää hetkeäkään...

Tyttö oli kernaimmin hänen ratsastajattarensa. Ja kun toinen oli vähällä kaatua kumoon väsymyksestä, niin puri hän hänen korviaan niin että niistä vuosi veri ja tarttui suonenvedontapaisesti häneen kiini niin että hänen pikku kyntensä tunkivat toisen lihaan.

Ja sitten täytyi Colombelin nelistä. Hajalla hapsin ajoi pieni julma ratsastajatar edestakaisin puutarhassa pojan selässä. Colombelin täytyi olla hevosen sijaisena.

Sittemmin alkoi hän häntä nipistellä minkä jaksoi vanhempiensa läsnä ollessa, jolloin toinen ei uskaltanut ollenkaan huutaa. Sillä tyttönen uhkasi, että hänet ajettaisiin talosta, jos hän koskaan vähimmälläkään puhuisi heidän leikeistään. Täten oli heillä jo varhain ollut yhteisiä salaisuuksia —

heidän yhdessäolossaan oli jotakin, josta toiset eivät tieneet.

Heidän ollessaan yksin piteli tyttö häntä kuin leikkikalua, jonka hän milloin hyvänsä olisi rikkonut saadakseen tietää, mitä siellä oikeastaan oli sisällä. Hänhän oli syntynyt markiisittareksi ja kaikkien muiden täytyi alistua häneen. Ja kun hänelle nyt oli annettu elävä leikkikalua, niin saattoihan hän sille tehdä mitä tahtoi. Vihdoin alkoi häntä ärsyttää se, että hän saattoi harjottaa hallitsijavaltaansa häneen ainoastaan heidän yksin ollessaan, ja nyt tuli hänelle huviksi toisten läsnä ollessa potkia häntä tahi pistellä häntä käsivarsiin neuloilla. Ja sillä aikaa kiehtoi hän pojan tummilla silmillään, niin että tämä sieti kaiken vähintäkään vavahtamatta.

Colombel piti hyvänä kaiken tämän piinaavan ja kiusaavan. Ja yhtäkaikki nousi koko hänen sisäinen olemuksensa tätä julmaa menettelyä vastaan, jonka alaiseksi hän oli joutunut. Monta kertaa vapisi hän raivosta ja tunsu itsensä melkein halukkaaksi kuristamaan nuoren valtijaattarensa. Mutta hänen luonteensa oli yhtä suljettu kuin toisenkin. Ja pohjaltaan ei hänellä ollut mitään sitä vastaan, että toinen löi häntä. Kun toinen pisteli häntä neuloilla, tuotti se hänelle omituista nautinnontunnetta — hän tunsu mielettömyyden ja tyytyväisyyden sekotusta ja ahmi sanan merkityksessä kostomielikuvissaan. Monta kertaa kosti hän jo nytkin. Hän horjui, kaatui aivan äkkiä ja pudotti Theresen mukanaan ja tunsu sitten itsensä onnelliseksi, jos tämä oli saanut aika mustelman. Ja jollei hän ilmeelläkään ilmaissut, että hän piinasi häntä toisten läsnäollessa, hillitsi hän itseään yksinomaan sen vuoksi, ettei kukaan asettuisi heidän väliinsä. Sillä tämä oli asia, joka ainoastaan koski heitä molempia — kaksintaistelu, josta hän kerran toivoi pääsevänsä voittajana.

Mutta pienen väkivaltaisen tytön luonne alkoi herättää vakavaa levottomuutta markiisittareissa ja hän piti välttämättömänä hankkia hänelle ankara kasvatus. Sen tähden lähetti hän hänet luostariin siinä toivossa, että ankarasti säännöllinen elämä tässä vakavassa paikassa lieventäisi ja tasoittaisi hänen omituisen luonteensa särmiikkäisyyksiä. Therese jäi luostariin kahdeksanteentoista ikävuoteensa asti.

Palattuakaan sieltä takaisin oli hän tullut hyvin järkeväksi. Vanhukset iloitsivat ennen kaikkea hänen hurskaudestaan, nähdessään hänen heittäytyvän polvilleen kirkossa ja rukoilevan kauvan ja hartaasti. Viattomuuden ja rauhan hengähdys oli hänen mukanaan levinnyt vanhaan kotiin. Theresellä ei nyt enää näyttänyt olevan muuta kuin yksi ainoa vika, hän oli erinomainen herkkusuu. Aamusta iltaan asti söi hän konvehteja, joita hän hitaisesti imi silmät puoleksi suljettuina ja melkein huomaamattoman väristyksen käydessä vaaleanpunaisilla huulillaan.

Kukaan ei enää saattanut tuntea sulkeutunutta, itsepintaista lasta, joka tavallisesti tuli alas puutarhasta rikkirevityin vaattein eikä koskaan tahtonut kertoa, miten se oli tapahtunut.

Markiisi ja markiisitar de Marsanne olivat viidentoista vuoden ajan eläneet luostarimaisessa erilleenvetäytymisessä, mutta nyt jälleen pitivät he velvollisuutenaan avata salonkinsa maailmalle. He antoivat päivällisiä ja tanssiaisia, sillä he tahtoivat näyttää Theresen. Eikä työllä ollut kylmyydestään huolimatta mitään sitä vastaan. Hän puki itsensä ja hän tanssi, mutta kasvot niin kalpeina ja välinpitämättöminä, että nuoret miehet oikeastaan tunsivat pelkäävänsä häntä.

Pikku Colombelia eivät he olleet nähneet jälleen sen koommin kuin molemmat olivat olleet lapsia. Markiisi oli kasvatuttanut hänet, kustantanut hänen opintonsa ja hankkinut hänelle paikan asianajaja Savournainin luona.

Eräänä päivänä otti hänen äitinsä hänet mukaansa Hotel Marsanneen ja muistutti hänelle hänen entisestä leikkiveristaan. Colombelilla oli hyvin hoidettu ulkomuoto ja kohtelias esiintymistapa; hän ei osottanut pienintäkään hämilläoloa. Therese katseli häntä levollisesti, selitti varsin hyvin hänet muistavansa ja käänsi hänelle sitten selkänsä. Mutta viikon kuluttua tuli Colombel sinne jälleen, ja nyt käyttäytyi hän talossa yhtä vaivattomasti kuin ennenkin. Hän tuli joka ilta, sen jälkeen kuin toimisto oli suljettu, ja hänellä oli mukanaan nuotteja, kirjoja ja aikakauskirjoja Thereselle. Häntä kohdeltiin aivan miten päähän pisti, ja hänen täytyi toimittaa kaikenmoisia asioita, aivan kuin palvelijan tahi köyhän sukulaisen. Ja lakkaamatta jätettiin hänet aivan huoleti yksin Theresen kanssa, ilman mitään vaaran ajatustakaan. Aivan kuin entisinä aikoina olivat he tuntikausiksi jätetyt toistensa seuraan, joka avaroihin huoneisiin tahi ulos puutarhaan.

Mutta nyt he eivät enää leikkineet, kuten ennen. Therese käveli hitaisesti puutarhan puistokäytävissä ja laahusti hametta, joka ratisi kevyesti koskettaessaan maata, ja Colombel kulki hänen rinnallaan. Hän oli nyt aina komeasti puettu ja heilutti kädessään notkeaa kävelykeppiä, jota hän ei koskaan jättänyt.

Ja kuitenkin oli hän, kuten kuningatar, ja toinen oli hänen orjansa. Tosin ei hän purrut eikä lyönyt häntä enää, mutta koko tytön olemuksessa oli jotakin, joka hänet alensi, teki hänet palvelijaksi, joka oli pakotettu kantamaan valtiattarensa lieveyttä.

Tyttö kiusasi häntä nyt haavellisilla oikuillaan. Milloin saattoi hän olla ystävällinen ja hellä, milloin

kova ja vieroittava, aina sen mukaan kuin hänen päähänsä pisti. Ja toinen aina sen mukaan kuin tyttö käänsi selkensä, katseli häntä terävällä, kiivaasti leimahtavalla katseella, ja hänen paheellisuutta ilmaisevat kasvonsa saivat väijyvän ilmeen, ikäänkuin hänellä olisi joitakin petollisia tarkoituksia.

Eräänä kesäiltana, heidän kävellessään kastanjapuutarhan varjossa sanoi Therese äkkiä lyhyen vaitiolon jälkeen, kasvoissaan vakava ilme:

— Minä olen väsynyt! Ajatelkaapas, jos te olisitte olevinanne hevonen, nyt, kuten ennenkin, Colombel? Mitä siitä sanotte?

Ohimenevä hymy levisi hänen huulilleen. Mutta toinen vastasi aivan vakavasti: Kernaasti Therese.

Mutta tyttö kulki levollisena edelleen ja sanoi ainoastaan:

— Se on hyvä. Tahdoin vaan tietää.

Ne jatkoivat kävelemistään. Pimeni pimenemistään puitten alla. He puhuivat eräästä nuoresta kaupungin naisesta, joka oli mennyt naimisiin upseerin kanssa. Samassa he tulivat pienelle sivukäytävälle, ja nyt tahtoi Colombel vetäytyä syrjään antaakseen Theresen kulkea edellä. Mutta tyttö lykkäsi hänet menemään eteenpäin käytävässä, niin että hänen itsensä täytyi kulkea edellä.

Molemmat vaikenivat.

Ja niin hyppäsi tyttö äkkiä hänen selkäänsä samalla notkeudella kuin entisinäkin päivinä, ollessaan hurja, pieni tyttö.

Eteenpäin mars! komensi hän tukahtuneella äänellä, jossa väreili jotakin hänen entisestä intohimoisuudestaan.

Hän oli ottanut nuorelta mieheltä kävelykepin ja antoi hänelle sillä iskun toisensa jälkeen. Näin ajoi hän häntä hurjassa juoksussa hämäräin käytävään halki samalla kun hän suonenedontapaisesti riippui hänen olkapäillään. Tällä aikaa antoi hän hänelle iskun toisensa jälkeen, jotta hän juoksisi nopeammin. — Toinen ei sanonut hänelle sanaakaan, vaan hengitti raskaasti. Hento mies oli melkein nääntyä korkeakasvuisen tytön painosta, jonka lämmin ruumis lepäsi hänen hartioillaan.

Mutta kun tyttö huudahti: "Nyt saattaa riittää", ei hän pysähtynyt. Kuten mieletön, hyökkäsi hän edelleen ja tarttui samalla hänen jalkoihinsa kiini, niin että hän ei voinut hypätä pois.

Hän oli edelleen hevosena, mutta hevosena, joka pillastui ratsastajattarensa kanssa. Ja hän hyökkäsi tämän kanssa pois liiteriin, jossa puutarhakaluja säilytettiin. Täällä heitti hän hänet lattialle oljille ja turmeli hänet väkisin. Nyt oli vihdoinkin hänen vuoronsa tullut — nyt oli hän herrana.

Therese oli tullut vielä entistäkin kalpeammaksi; hänen huulensa olivat punaisemmat ja silmänsä tummemmat kuin koskaan ennen...

Pari päivää sen jälkeen toistui sama näytelmä. Tyttö hyppäsi hänen selkäänsä, tahtoi häntä kurittaa, ja jälleen syöksyi toinen hänen kanssaan liiteriin ja heitti hänet lattian oljille.

Toisten seurassa oli hän nyt ystävällinen häntä kohtaan, kohteli häntä hieman alentuvaisesti, kuten vanhempi sisar. Ja toinen vastasi hänelle levollisella hymyllä. Mutta pohjaltaan olivat he nyt jälleen samassa suhteessa toisiinsa kuin kuusi vuotta sitten. He leikkivät toistensa kanssa kuin kaksi villiä petoa, jotka pureksivat toisiaan tahtoessaan toisiaan miellyttää. Mutta nyt sai Colombel voiton.

Heidän rakkaudessaan oli jotakin kauhistavaa. Nyt otti Therese myöskin Colombelin vastaan huoneeseensa. Hän oli antanut hänelle pienen puutarhaportin avaimen. Mutta öisin täytyi hänen käydä sen huoneen läpi, jossa Colombelin äiti nukkui. Sekä hän että Therese olivat kuitenkin samalla kertaa niin rohkeita ja niin varovaisia, että kukaan ei huomannut mitään. Kohtasivatpa he toisensa keskellä päivääkin. Sellaisissa tapauksissa tuli Colombel ennen päivällistä, ja hänen ollessaan siellä sulki Therese ikkunansa, että naapurit eivät heitä näkisi. He tunsivat lakkaamatonta, polttavaa toistensa kaipuuta, ei sitä varten, että voisivat sanoa toisilleen heliä sanoja, kuten toiset rakastavaiset parit heidän iässään, vaan lakkaamatta taistellakseen samaa taistelua keskenään. He riitelivät usein ja kasasivat silloin toisilleen molemminpuolisia loukkauksia; heidän äänensä väreili pidätetystä vihasta, koska he eivät uskaltaneet huutaa ääneen tahi tapella niin että sitä olisi saattanut kuulla.

Ja niin oli Colombel jälleen tullut eräänä aamupäivänä. Hänen vielä kulkiessaan paitahisillaan ja paljasjaloin huoneessaan, tuli hänelle äkkiä se ajatus, että hän tarttuisi Theresen kiini ja nostaisi hänet korkealle samalla tavalla kuin atleetit koettavat tehdä markkinoilla voitettuaan jonkun. Mutta Therese koetti vapautua ja sanoi:

— Anna minun olla! Sinä tiedät, että minä olen sinua vahvempi. Ja minä saattaisin tehdä sinulle pahaa.

Colombel nauroi.

— No teeppä sitten, mutisi hän, pudistellessaan häntä yhä edelleen. Ja nyt painiskelivat he keskenään, kuten he usein tekivät, vaistomaisen taisteluhalun ajamina. Useimmiten Colombelin voimat loppuivat. Ja silloin hän nosti hänet ylös ja painoi hänet rinnalleen, kuten voittava naisjättiläinen.

Mutta tällä kertaa vaipui Therese polvilleen ja Colombel heitti hänet voimakkaalla tempauksella lattiaan. Hän seisoivat voittoriemuisena hänen edessään.

— Näetkös nyt, että sinä et ole yhtään vahvempi minua, sanoi hän loukkaavasti nauraen.

Therese oli tullut kalmankalpeaksi. Hän ei sanonut sanaakaan, mutta hän värisi vihasta niin että Colombelinkin valtasi kauhistus. Ah, hän olisi voinut kuristaa hänet omilla käsillään! voittaa hänet kerta kaikkiaan, tehdä lopun kaikesta. Ja nyt he kietoutuivat jälleen toistensa käsivarsiin ja painiskelivat sanaakaan sanomatta läähättävin rinnoin. Se ei ollut enää leikkiä. Kylmä murhanhalun hengähdys kulki läpi Theresen. Colombel alkoi korista. Therese rupesi pelkäämään, että joku kuulisi ja lykkää hänet luotaan pelottavalla voimanponnistuksella. Colombel löi ohimonsa piironginkulmaa vasten ja nääntyi hitaisesti lattialle.

Therese veti syvään henkeä. Hän järjesti tukkansa peilin edessä ja silitti hameensa. — Voitetusta Colombelista ei hän sen enempää huolehtinut. Hän kai voinee omin voimineenkin nousta. Niin liikutti hän nuorta miestä jalallaan. Ja kun hän edelleen ei tehnyt pienintäkään liikettä, nojautui tyttö hänen ylitsensä kevyesti väristen. Nyt hän näki, että hänen kasvonsa olivat kalmankalpeat, hänen silmänsä lasimaiset ja hänen suunsa vääntynyt. Hänen ohimossaan ammotti pitkä ja kapea haava.

Colombel oli kuollut.

Therese seisoivat kuin kivettynyt ja sanoi sitten itsekseen:

— Kuollut — niin, nyt hän on kuollut.

Ja äkkiä valtasi hänet jäytävä kauhu sitä todellisuutta kohtaan, joka häntä ympäröi. Eräänä silmänräpäyksenä oli hän todellakin tahtonut hänet surmata. Mutta se oli ainoastaan mielettömän vihan hetkenä. Silloinhan oikeastaan tahdotaan aina surmata, kun ollaan taistelussa, mutta sitä ei kuitenkaan missään tapauksessa tehdä, sen vuoksi että kuolleet tulevat vaivaloisiksi jälkeen päin. Ei, se ei ollut hänen vikansa. Hän ei ollut sitä tahtonut. Ja sen lisäksi hänen omassa huoneessaan!

Hän puhui jälleen ääneen itsekseen: "Nyt se on ohi. Hän on kuollut eikä häntä voi saada täältä pois ilman apua."

Ensimäisen silmänräpäyksen jäytävän kauhun jälkeen alkoi hän nyt hehkua kuumeesta. Hänellä oli kuollut mies huoneessaan. Ja miten voisi hän antaa mitään selitystä siihen, että tämä olisi hänen luonaan paljasjaloin, paitahihasillaan ja ammottava haava ohimossa? Hän oli hukassa.

Therese nojautui jälleen kuolleen ylitse ja katseli haavaa. Seuraavassa silmänräpäyksessä valtasi hänet niin äkillinen kauhistus, että hän seisoivat kuin kivettyneenä samassa asennossa. Hän kuuli Françoisen — Colombelin äidin askeleet etehisestä. Ja sitten tunkeutui muitakin askeleita ja ääniä hänen korviinsa — ne olivat valmistuksia kutsuihin, jotka hänen vanhempansa panisivat toimeen samana iltana. Minä silmänräpäyksenä hyvänsä saatettaisiin häntä huutaa. Ja tuossa lepäsi kuollut hänen huoneessaan — hänen rakastajansa, jonka hän oli surmannut — vastustamattomin todiste hänen rikollisuudestaan.

Murheellisenä nousi hän ja katseli ympärilleen huoneessa, ikäänkuin etsisi piilopaikkaa, mihin saisi kätkeä kuolleen. Hän katseli kaikkia nurkkia ja vapisi samalla raivosta voimattomuutensa vuoksi.

Ei, ei ollut mitään nurkkaa, mihin hän voisi sen kätkeä. Alkoovi ei ollut kyllin syvä ja kaappi oli liian kapea. Koko huone näytti voivan tarjota hänelle ainoastaan mahdollisuuksia. Ja kuitenkin olisi se ollut riittävä piilopaikka heidän rakkaudelleen. Äänettömin, kissamaisin askelin oli hän hiljaa sinne hiipinyt, ja sitten poistunut samalla tavalla. Koskaan ei hän ollut uskonut, että toinen joskus voisi tulla näin raskaaksi!

Therese juoksi lakkaamatta edestakaisin huoneessa, ikäänkuin vangittu petoeläin. Silloin sai hän äkkiä erään päähänpiston. Jos hän heittäisi hänet ulos ikkunasta? Mutta kun hänet löydetäisiin alhaalla, niin arvattaisiin heti mistä hän oli pudonnut. Siitä huolimatta veti hän pois ikkunanverhot katsoakseen alas kadulle, ja silloin hänen katseensa osui äkkiä vastassa olevaan nuoreen mieheen — tuohon hulluparkaan, joka lakkaamatta seisoivat ikkunansa ääressä ja soitti huilua niin nöyrin katsein...

Hän tunsikin hyvin nämä kalpeat kasvoni jotka lakkaamatta tuijottivat häneen. Eikä hän voinut ollenkaan häntä sietää — tämä arka ihailu pitkän matkan päästä teki hänet hermostuneeksi. Mutta nyt kohosi äkkiä hymy Theresen sen kalpeille kasvoille. Hän oli pelastettu.

Tuo narri parka toisella puolella tunsikin varmaankin orjamaista rakkautta häntä kohtaan. Hän mukautuisi varmasti hänen tahtoonsa, olisipa vaikka rikos kysymyksessä. Ja hän luonnollisesti palkitseisi hänet, — lahjoittamalla hänelle rakkautensa tahi ainakin ruumiillisen minänsä.

Hän ei ollut rakastanut tuota miestä sen vuoksi, että hän oli liian hento ja ujo hänelle, mutta nyt hän kuitenkin sen tekisi. Hän kiinnittäisi itsensä häneen ainiaaksi lahjoittamalla itsensä hänelle, jos hän auttaisi häntä pesemään itsensä puhtaaksi tästä verivelasta. Hänen punaiset huulensa väreilivät ikäänkuin tämän uuden rakkauden esimausta, joka äkkiä tuntui hänestä ärsyttävältä sen vuoksi että esine oli hänelle tuntematon.

Sitten nosti hän nopeasti kuolleen ylös niin kevyesti kuin se olisi ollut vaatteisiin puettu vanki, kantoi hänet vuoteelle ja laski hänet siihen.

Jonka jälkeen hän jälleen meni ikkunan ääreen, avasi sen ja heitti lentosuudelman Julienille.

IV.

Julien oli sillä mielellä kuin häntä olisi vaivannut ilkeä uni.

Nähdessään Colombelin lepäävän sängyssä, ei hän sitä enää ihmetellyt, vaan se tuntui hänestä aivan yksinkertaiselta ja luonnolliselta. Eihän kukaan muu kuin pikku Colombel saattanut levätä täällä, tässä alkoovissa ohimo halkaistuna ja jäsenet herpaantuneina kauhistuttavan hekuman asennossa.

Therese puhui kauvan. Aluksi ei Julien kuullut mitä hän sanoi, hänen sanansa saavuttivat hänet aivan kuin ääni etäisestä kaukaisuudesta. Mutta sitten hän käsitti että tyttö antoi hänelle käskyn ja nyt hän kuunteli tarkkaavaisuudella. Hän ei saisi lähteä sieltä heti, vaan hänen täytyisi jäädä hänen huoneeseensa kunnes joutuisi puoliyö ja kaikki vieraat poistuisivat. Hänen vanhemmillaan oli iltakutsut, ja tämä esti häntä heti ryhtymästä toimeen, mutta suuresti katsottuna saattoi tätä asianhaaraa pitää onnellisena sattumana. Sillä siten olivat kaikki talon ihmiset toimissaan siinä määrässä, että kukaan luultavasti ei tulisi Theresen huoneeseen. Kun aika olisi tullut, ottaisi Julien kuolleen selkäänsä, menisi hänen kanssaan pois ja heittäisi hänet Chanterclaireen Rue Beau-Soleilin alapuolelle. Therese selitti kaikki tyyni hänelle niin rauhallisesti kuin olisi kysymys maailman yksinkertaisimmasta asiasta.

Kun hän oli lopettanut, laski hän kätensä nuoren miehen olkapäille ja sanoi:

— Oletteko ymmärtänyt minua — ja tahdotteko tehdä niinkuin olen sanonut?

Toinen säpsähti.

— Olen, olen — kaikki mitä te tahdotte. Saatatte käyttää minua mielenne mukaan.

— Antakaa minulle suudelma.

Julien painoi kauhistuneena suudelman hänen jääkylmälle otsalleen.

Sitte he molemmat vaikenivat.

Therese oli jälleen vetänyt kokoon sängyn verhot. Ja sitten vaipui hän vihdoin jakkaralle: levätäkseen. Julien seisoi samalla paikalla hetkisen, mutta sitten hänkin istuutui.

Françoisia ei kuulunut enää ulkopuolella olevasta huoneesta. Alhaalta kuului silloin tällöin kumeeaa sorinaa tahi melua.

Pimeni pimenemistään.

He istuivat täten pitkän aikaa liikahtamatta.

Julienin aivoissa takoi ja jyskytti, niin että hän ei kyennyt käsittämään ainoatakaan selvää ajatusta. Hän oli Theresen luona, ja tämä tieto täytti hänet autuuden tunteella. Äkkiä hän muisti, että alkoovissa lepäsi kuollut mies, ja väristys valtasi hänet. Hän tunsikin olevansa tulemaisillaan aivan voimattomaksi. Tyttö oli siis rakastanut inhoittavaa pikku Colombelia. Taivaan Jumala, miten se saattoi olla mahdollista? Hän antoi hänelle anteeksi sen että hän oli hänet surmannut; ainoa mikä häntä liikutti, oli Colombelin paljaat jalat, joiden terät olivat hänen sänkyänsä ulkopuolella. Niin, tuhatkertaisella ilolla heittäisi hän hänet Chanteclaireen sillan päästä, sinne missä vesi oli syvintä ja pimeintä. Sitten he olisivat molemmat päässeet hänestä ja saattaisivat kaikessa rauhassa kuulua toisilleen. Ja kun hän ajatteli tätä onnea, josta hän samana aamuna ei vielä ollut ehtinyt uneksiakaan, näki hän äkkiä itsensä

lepäävän samassa vuoteessa ja samalla paikalla, joka nyt oli kuolleen Colombelin, ja hänet valtasi uudelleen väristys.

Therese lepäsi jakkarallaan eikä liikahtanut. Hän oli peittänyt kasvonsa molempiin käsiinsä, mutta hän ei tiennyt, miksi hän näin istui. Johtuiko se ainoastaan ruumiillisesta ahdistuksesta vaiko siitä kauhistavasta jännityksestä, jonka hän oli elänyt tänään? Vai oliko se katumusta, surua rakastajan vuoksi, joka nyt nukkui viimeistä untansa? Mieltikö hän aivan levollisesti pelastussuunnitelmaa vai tahtoiko hän ainoastaan salata tuskaansa, joka väänsi hänen kasvonsa? Hän ei voinut perustella mitään vastausta näihin kysymyksiin.

Äkkiä alkoi kello lyödä. Ja nyt nousi Therese aivan hitaasti ja sytytti pukuhuoneensa kynttilän. Hän oli jälleen voittanut tavallisen levollisuutensa ja voimansa. Kuolleen, joka lepäsi ruusunväristen silkiesirippujen takana, näytti hän kokonaan unohtaneen. Levollisin askelin kulki hän edestakaisin huoneessaan. Sitten hän sanoi kääntymättä ympäri, samalla kun hän avasi tukkansa:

— Minä pukeudun nyt iltakutsuja varten. Jos joku tulee, täytyy teidän kätkeytyä alkooviin.

Julien istui ja katseli häntä. Tyttö kohteli häntä jo kuten rakastettuansa; oli kuin yhteinen rikkomus olisi jo erottamattomasti kahlehtinut heidät toisiinsa.

Therese käherteli tukkaansa. Julienin koko ruumis vapisi, kun hän katseli häntä. Hän oli niin kaunis, niin viehättävä niskaan ollessa paljaana ja hienosti muodostuneiden käsivarsien hitaasti liikkeessä edestakaisin hänen itsensä pyörittäessä kokoon kiharoitaan hennoilla sormillaan.

Tahtoiko tyttö tällä häntä houkutella? Tahtoiko hän näyttäytyä hänelle koko viehättävässä suloudessaan — tuo rakastettu, jonka hänen tuli taistella itselleen — terästääkseen hänen rohkeuttaan?

Kun hän oli juuri vetämässä kenkiä jalkaansa, kuului askeleita käytävästä.

— Mene alkooviin, sanoi hän hiljaa.

Nopealla liikkeellä heitti hän liinavaatteen, jonka hän oli juuri riisunut päältään, jäykistyneen ruumiin yli — tämän vaatteen, joka vielä oli lämmin hänen ruumiinsa kosketuksesta.

Seuraavassa silmänräpäyksessä tuli Françoise sisään ja sanoi:

— Teitä odotetaan alhaalla Mademoiselle.

— Tulen heti, ystäväni, vastasi Therese levollisesti. — Tule ja auta minua pukemaan hamettani.

Julien katseli heitä verhojen poimusta, häntä värisytti tytön kylmäverisyys. Hänen hampaansa kalisivat niin, että hänen täytyi painaa kätensä lujasti suunsa eteen, ettei se kuuluisi. Aivan vieressään, päälleasetetun naisen liinavaatteen alta näki hän Colombelin paljaan jalan pistävän esiin. Entä, jos Françoise — hänen äitinsä olisi vetänyt pois esiripun ja kohdannut — poikansa jalan!

— Varo, ettei kukat irtaannu, sanoi Therese.

Hänen äänensä ei ilmaissut vähintäkään mielenliikutusta. Hän hymyili kuin mikä nuori tyttö hyvänsä, joka iloitsee tanssiaisten ajatuksesta. Hänen hameensa oli valkoista silkkiä, ja se oli runsaasti reunustettu villeillä ruusuilla. Ja hänen nyt seisossaan keskellä huonetta, oli hän kuin tavattoman suuri, neitseellinen valkoinen ruusuvihko. Hänen kaulansa ja hänen valkoiset käsivartensa kilpailivat hameen valkeuden kanssa.

— Miten kaunis te olette, mademoiselle, ah, miten te olette kaunis, toisti vanha Françoise lakkaamatta. — Mutta seppele puuttuu vielä — odottakaa vähän!

Hän näytti etsivän kukkia ja vei kätensä sängynverholle ikäänkuin tahtoakseen katsoa, olivatko ne joutuneet sängylle. Julien oli aivan huudahtamaisillaan tuskasta. Mutta Therese, joka edelleen seisoi hymyillen peilin edessä, sanoi aivan levollisesti:

— Ei, seppele on tuossa piirongilla. Antakaa se minulle... Älä koske minun sänkyyni! Sinne olen pannut kaikenmoista, sinä tuottaisit minulle vain epäjärjestystä.

Françoise auttoi häntä kiinnittämään seppelettä. Sitten seisoi Therese vielä pari silmänräpäystä jäljellä ja katseli peiliin selvällä mielihyvällä. Nyt hän oli valmis, tuli vain vetää hansikat käsiinsä.

— Ei, ei, te olette todellakin kauniimpi ja siveämpi kuin itse madonna kirkossa, mademoiselle Therese.

Nuori tyttö hymyili tälle kohteliaisuudelle. Sitten heitti hän viimeisen silmäyksen peiliin, meni ovea

kohti ja sanoi: "Tule nyt, niin menemme... Sinä voit sammuttaa kynttilät."

Tuli äkkiä pimeys huoneeseen. Julien kuuli ovien sulkeutuvan Theresen jälkeen ja hänen silkkihahustimensa kohinan etehisestä. Hän ei uskaltanut jättää alkoovia, vaan istuutui lattialle sängyn viereen. Pimeä laskeutui kuten harso hänen silmilleen, hän ei saattanut nähdä mitään, mutta oli lakkaamatta näkevinään kuolleen paljaan jalan vierellään.

Hän ei tiennyt miten kauvan hän oli täten istunut, kun ovi avaantui. Hän kuuli silkin kahinan ja ymmärsi, että se oli Therese. Hän asetti jotakin piirongille ja sanoi hiljaa tulematta lähemmäksi:

— Te ette ole varmaankaan syönyt mitään päivällistä tänään ja teidän täytyy se nauttia täällä. Kuuletteko?

Hän kuuli jälleen tytön silkkihahustimen kahisevan etehisessä. Ja nyt hän nousi. Hänestä tuntui kuin hän tukehtuisi alkoovissa, hän ei saattanut enää sietää oloa tämän vuoteen, Colombelin ruumiin vieressä. Samassa löi kello kahdeksan; hänen täytyi niinmuodoin odottaa vielä kokonaista neljä tuntia. Sitten astui hän varsin varovasti pari askelta eteenpäin.

Ulkona oli tähtikirkasta ja heikko valonhohde tunkeutui sisään ikkunoista, niin että hän saattoi erottaa huoneessa olevat esineet. Ainoastaan nurkissa oli täysin pimeää. Hän ei ollut luonteeltaan pelkuri, mutta täällä, tässä huoneessa kohosi tuskanhiki lakkaamatta hänen otsalleen. Hänestä tuntui siltä kuin huonekalut liikkuisivat ja tulisivat uhaten häntä vastaan. Kolme eri kertaa oli hän kuulevinaan syvän huokauksen alkoovista. Hän melkein jähmettyi kauhusta. Mutta kun hän kuunteli jännitettyllä tarkkaavaisuudella, ymmärsi hän että sen täytyi olla juhlan humua alhaalta. Sieltä kuului vielä valssin säveliä ja monien äänten iloinen sorina. Hän sulki silmänsä ja oli äkkiä näkevinään edessään juhlallisesti valaistun tanssisalin, hän näki Theresen neitseellisessä valkoisessa puvussaan lepäävän kuljettajansa käsivarrella tanssissa. Koko huone väreili tanssimusiikin iloisista sävelistä. Ja täällä oli hän yksin, tässä kauhistavassa huoneessa hampaiden tuskasta kalistessa.

Äkkiä hän säpsähti ja tukka nousi pystyyn hänen päässään, hän oli näkevinään valon välähdystä eräältä tuoleista. Mutta kun hän rohkaisi itseään ja tutki asiaa lähemmin, huomasi hän, että se oli valkosatiininen korsetti. Hän otti korsetin tuolilta, kätki kasvonsa tähän esineeseen, johon tyttö oli kietonut ylpeän povensa ja veti henkeensä sen tuoksulla itseään huumatakseen.

Ah, mikä hekuma! Hän tahtoi unohtaa kaiken muun. Ei, hän ei pitänyt mitään kuolinvalvojaisia, hän piti rakkaudentalvojaisia. Hän nojasi otsansa rinnustaa vasten ja puristi edelleen huulensa valkoiseen korsettiin. Niin eli hän ajatuksissaan rakkaudentarinansa. Vastapäätä, kadun toisella puolella, näki hän oman huoneensa. Sen ikkuna oli auki. Sieltä oli hän valloittanut Theresen uupumattomalla huilun soitollaan illan toisensa jälkeen. Huilu oli niin kauniisti tulkinnut hänen rakkauttansa, että nuori tyttö lopullisesti oli taipunut hänelle hymyilemään. Ja tuo satiini jota hän kerran toisensa jälkeen suuteli, oli palanen hänen omaa, valkoista, silkkinsileää hipiätään, jonka hän oli jättänyt jällelle, jottei hän tulisi kärsimättömäksi. Hänen mielikuvituksensa oli niin elävä ja niin pettävästi todellisuutta muistuttava, että hän kääntyi ikkunasta ja hyökkäsi ovea kohti, luullessaan kuulevansa tytön tulevan.

Mutta sitten hän tuli äkkiä täysin valveilleen ja näki todellisuuden sellaisena kuin se oli. Ja nyt hän teki intohimoisen päätöksen. Niin, hän ei viipyisi, hän palaisi jo takaisin tänä yönä. Tyttö hän oli niin hurmaavan kaunis, ja hän rakasti häntä niin mielettömästi. Niin, niin, hän kääntyisi takaisin heti, kadottamatta ainoatakaan minuuttia heti kuin olisi heittänyt taakkansa jokeen. Vavisten hermoväristyksestä puri hän korsettia tukahduttaakseen ne nyyhkytykset, jotka tahtoivat päästä hänen polttavasta rinnastaan.

Kello löi kymmenen. Hänestä tuntui kuin hän olisi ollut siellä vuosikausia. Ja hän jatkoi odottamistaan. Piirongilta hän löysi leipää ja hedelmiä ja hän söi halukkaasti seisaallaan. Sen jälkeen hänet valtasi hillittömän nälän tunne, jota ei voinut tyydyttää. Mutta se antaisi kenties hänelle kuitenkin uusia voimia. Syötyään valtasi hänet sanomaton väsymys. Oli kuin tämä yö ei koskaan loppuisi. Alhaalta kuului tanssimusiikki yhä vilkkaampana hänen korviinsa — sitten hän kuuli ensimmäisten vaunujen vierivän pois. Ja hän tuijotti jäykästi ovelle, kunnes hän äkkiä näki päivänvaloa avaimenreiästä. Nyt ei hän edes piilottautunut. Paha kyllä jos joku sattuisi tulemaan sisälle!

— Ei, kiitos, Françoise, sanoi Therese, joka avasi oven kynttilä kädessä. Mene sinä ja asetu levolle, sinä olet varmaankin väsynyt.

Hän sulki oven jälkeensä ja lukitsi sen. Näin jäi hän seisomaan pariaksi silmänräpäykseksi sormi suulle painettuna.

Hänen kasvonsa olivat kalpeat, vaikka hän oli tanssinut. Hän ei sanonut sanaakaan, laski kynttiläjalan pois luotaan ja istuutui Julienia vastapäätä. Täten odottivat he vielä puolen tuntia, katsellen toisiaan hiljaisuudessa.

Kaikki vieraat olivat lähteneet ja talo tuntui uupuneen uneen, mutta kaikkein ensin teki Thereseä rauhattomaksi se, että Françoise nukkui viereisessä huoneessa. He kuulivat hänen ensiksi kääntelevän huoneessa sinne ja tänne, sitten hänen sänkynsä narisi, hän oli niinmuodoin laskeutunut levolle. Pitkän aikaa kuulivat he hänen lakkaamatta kääntelevän, hänelle näytti olevan vaikea saada unta. Vihdoinkin kuului, että hän hengitti syvään ja säännöllisesti, hän nukkui.

Koko ajan oli Therese kohdistanut vakavan katseensa Juliiniin. Ja nyt hän sanoi:

— Menkäämme!

He vetivät pois ruusunväriset verhot ja auttoivat pienen Colombelin pukemista, jonka kasvot nyt olivat aivan ruumiinväriset.

Kun tämä oli tehty uivat molemmat hiessä.

— Menkäämme! toisti tyttö.

Silmänräpäystäköön viivähtämättä tarttui Julien kuolleetseen ja heitti hänet olkapäilleen, kuten teurastajan on tapana kantaa vasikoita. Julienin leveä selkä taipui taakan alla, ja kuolleen jalat riippuivat noin metrin päässä lattiasta.

— Minä menen ensiksi, sanoi Therese reippaasti, — ja minä pidän teitä takista kiini, niin että teidän tarvitsee ainoastaan seurata mukana. Mutta se teidän täytyy tehdä hitaisesti.

Ensiksi täytyi heidän nyt mennä huoneen läpi, jossa Françoise makasi. Tämä oli vaikein tehtävä. Kun he olivat päässeet ovelle asti, kolahti toinen kuolleen jaloista tuoliin, ja Françoise heräsi jyrinästä. He kuulivat hänen kohottavan päätänsä ja mutisevan muutamia epäselviä sanoja. Ja siinä he nyt seisoivat liikkumattomina, tyttö oven vieressä ja nuori mies aivan hänen takanansa ruumis olkapäillä, molemmat vapisten kauhusta että kuolleen äiti heidät huomaisi, heidän ollessaan matkalla heittääkseen ruumiin jokeen. Se oli sietämättömimmän tuskan hetki. Mutta parin minuutin kuluttua näytti Françoise jälleen nukkuneen, ja he hiipivät varovasti etehiseen.

Siellä heitä kuitenkin odotti uusi kauhun aihe. Markiisitar ei ollut vielä mennyt vuoteelleen, ja kapea valonjuomu tunkeutui hänen huoneestaan, jonka ovi oli vielä raollaan. Nyt he eivät uskaltaneet eteenpäin eivätkä kääntyä ympäri.

Julien tunsi, että pikku Colombel varmasti liukuisi alas hänen olkapäiltään, jos hänen vielä kerran täytyisi kulkea äidin huoneen läpitse.

Noin neljännestantiin ei hän uskaltanut tehdä ainoatakaan liikettä. Theresellä oli kuitenkin se kamala rohkeus, että hän uskalsi tukea ruumista, jotta Julien ei väsyisi. Vihdoin sammui markiisittaren kynttilä, ja he jatkoivat vaellustaan portaita pitkin.

Therese avasi vanhan käyttämättömän oven — ja kun Julien meni taakkansa kanssa Place des Quatres-Femmesin yli, näki hän hänen seisovan Hotel Marsannen sammaleilla peitettyllä portaalla tanssipuvussa.

Ja tyttö odottaisi häntä.

V.

Julienilla oli voimia kuin härällä, eikä pikku Colombel tuntunut hänestä raskaalta. Hän tuskin tunsikaan taakkaansa, ja hänet valtasi jonkinlainen saatanallinen ilo sen johdosta, että kuollut oli niin kevyt ja hento. Niin, nyt ei pikku Colombel enää kulkisi ohi ja nauraisi hänelle hänen huilua soittaessaan, eikä hän enää suututtaisi myöskään häntä kujeillaan kaupungissa. Ajatellessaan, että hänen onnellinen kilpailijansa nyt riippui kylmettyneenä ja kankeana hänen olkapäillään, tunsi hän tyydytyksen tunnetta, joka levisi koko hänen olemukseensa. Hän asetti taakkansa olalleen vähän paremmin, puri yhteen hampaansa ja meni reippaasti eteenpäin.

Ulkona oli aivan pimeää. Ainoastaan kapteeni Pidouxin luota näki hän valoa. Kapteeni ei kenties ollut oikein terve, hän näkyi kävelevän edestakaisin huoneessaan. Julien tuli levottomaksi ja meni kadun vastakkaiselle puolelle, jossa hän pysytteli aivan likellä rakennusten seinä. Silloin kuului äkkiä hiljaista yskimistä, ja tämä ääni nosti kylmän värteen Julienin selkärankaan. Hän pysähtyi eräeseen porttikäytävään ja näki asianajaja Savournainin rouvan seisovan ikkunansa ääressä saadakseen raitista ilmaa. Tämä oli nyt todellakin onneton sattuma, sillä koko kortteli lepäsi tavallisesti syvässä unessa tähän vuorokauden aikaan. Mutta onneksi palasi madame Savournain pian nukkuvan puolisonsa viereen — hänen kuorsauksensa kuului selvästi kadulle avoimesta ikkunasta.

Kun tämä ikkuna oli jälleen suljettu, meni Julien jälleen nopein askelin paikan yli.

Tultuaan rue Beau-Soleiliin tunsu hän itsensä varmaksu. Ja nyt hän sai äkkiä vastustamattoman halun ruveta aivan mielettömästi juoksemaan. Hän tiesi että se oli vaarallinen ja mieletön yritys, mutta hän ei voinut muuta. Hän tunsu edelleen tyhjän Place des Quatre-Femmesin takanaan molempine valaistuine ikkunoineen, jotka seurasivat häntä kuin vakoilevat silmät. Hän juoksi voimiensa takaa, ja hänen askeleensa kuuluivat kivitystä vastaan niin kovilta, että hän luuli jonkun juosten tulevan hänen perässään.

Äkkiä hän pysähtyi.

Noin kahdenkymmenen metrin päästä kuuli hän upseerien ääniä, jotka olivat päivällisateriallaan erään vaalean leskirouvan luona rue Beau-Soleilin varrella. He olivat oletettavasti myöhästyneet punssilasien ääressä — olivat ehkä juhlineet jonkun toverin ylennyksen vuoksi.

Jos he tulisivat pitkin katuja, olisi hän hukassa. Syrjäkatuja ei ollut ja kääntyminen oli liian myöhäistä. Hän kuuli heidän askeleensa ja heidän miekkojensa kalinan, ja hänet valtasi mieletön tuska.

Mutta melu heikkeni heikkenemistään ja hävisi vihdoin. Hän odotti vielä hetkisen, sitten päätti hän jatkaa. Nyt koetti hän synnyttää niin vähän melua kuin mahdollista. Kernaimmin olisi hän kulkenut paljasjaloin, mutta saappaiden riisumiseen meni liian pitkä aika.

Vihdoinkin oli hän kaupungin portilla. Täällä ei ollut tullivahtimestaria eikä vartioita. Hän saattoi siis esteettä jatkaa matkaansa. Mutta saavuttuaan kadun päähän näki hän äkkiä suuren avoimen tasangon edessään sinertävässä valaistuksessa. Raitis ilmaveto virtasi häntä vastaan, ja hänestä tuntui siltä kuin koko ihmispaljous odottaisi häntä tuolla kaukana. Täytyihän heidän nähdä hänet, ja pelottava, moniääninen huuto kohoaisi taivasta kohti.

Nyt oli hän jo sillan luona. Hän saattoi jo erottaa valkealle kimaltelevan tien ja molemmat matalat graniittipilarit ja hän kuuli Chanteclairin veden hiljaisen, hopeankirkkaan loiskinan.

Lopuksi hän rohkaisi itseään ja kulki eteenpäin selkä koukussa, edelleen tuskassa kaikista äänettömistä kysymyksistä, joiden hän luuli itseään ympäröivän. Pahin oli itse sillan yli pääsy. Hänen kulkiessaan sitä tuntui hänestä kuin koko kaupunki häntä katseleisi. Sillan toisessa päässä hän tahtoi levätä hetkisen, samalla paikalla, jossa hän niin usein oli istunut iltaisin koipiaan heilutellen. Siinä laajeni Chanteclair jonkinlaiseksi lammikoksi, suureksi mustaksi syvänteeksi, jonka pinnalla siellä täällä näkyi pieniä pyörteitä. Miten usein hän olikaan huvitelleinut heittämällä kiviä tähän syvyyteen ja ylös kohoavien vesikellojen luvusta koettanut laskea, miten pitkä matka saattoi olla sen pohjaan!

Niin, juuri tässä se oli. Julien tunsu kiven, jolla hänen aina oli tapana istua. Hän nojautui eteenpäin ja katsoi alas tyyneen veteen. Tässä se oli. Hän laski taakkansa hartioiltaan rintavarustukselle.

Hän tunsu vastustamattoman halun vielä kerran katsoa pientä Colombelia, ennenkuin hän heittäisi hänet veteen. Joskin kaikki kaupungin asukkaat olisivat seisoneet hänen ympärillään, niin olisi hän tehnyt sen joka tapauksessa.

Hän seisoi muutamia sekunteja ja katseli kuollutta. Aukko ohimon kohdalla oli nyt tullut mustaksi.

Ja nyt tuli hänelle kiirut täyttää tehtävänsä. Välttääksensä melua otti hän ruumiin käsivarsiltaan ja antoi sen hitaasti liukua veteen. Mutta hän ei tiennyt ollenkaan, miten hänestä tuntui kuin kuollut olisi puristanut molemmin käsivarsin hänen kaulaansa, ja niin lujasti, että oli vähällä vetää hänet mukaansa. Julienille onnistui kuitenkin reippaalla sivuhypyllä pelastautua.

Pikku Colombel oli tahtonut ottaa hänet mukaansa.

Kun hän jälleen istuutui kivelleen, tunsu hän itsensä äkkiä aivan voimattomaksi. Hän istui siinä täysin murtuneena, selkä koukussa ja käsivarret ja koivet veltosti riippuen, kuten uupuneella vaeltajalla. Ja sitten tuijotti hän alas tyyneen veteen, jonka pinta ainoastaan taholla ja toisella kevyesti väreili...

Mutta nyt se oli ohi. Täysin siemauksin veti Julien kevyttä maailmaa ja seurasi katseellaan joen kirkkaita laineita, jotka kiemurtelivat tummien puuryhmien välitse. Ja juuri tämä pieni maailman kulma tuntui hänestä nyt ikuisen rauhan, hiljaisen, salaperäisen autuuden lupaukselta...

Sitten hän ajatteli Thereseä. Hän odotti häntä, sen hän tiesi. Milloin tahansa saattoi hän nähdä hänet sellaisena kuin hän seisoa sammalen peittämällä portailla, vanhan sisäänkäyntioven vierellä. Hän seisoa siinä upeana ja ylpeänä valkoisessa, villeillä ruusuilla reunustetussa silkkihameessaan. Hänelle oli kuitenkin oletettavasti tullut liian kylmä siellä seisossaan, ja silloin hän oli mennyt ylös jälleen odottaakseen häntä huoneessaan. Oven oli hän jättänyt auki ja sitten mennyt vuoteelleen, aivan kuin morsian hääiltana.

Paljas sen ajatteleminen oli sanomattomani suloista! Koskaan ei kukaan nainen ollut häntä vielä sillä tavalla odottanut. Mutta hänen jalkansa tuntuivat niin raskailta, hän pelästyi että hän nukkuisi. Oliko hän raukkamainen?

Voidakseen kohota ylös, ajatteli hän, miten hän oli katsellut Theresen pukeutumista. Hän oli näkevinänsä, miten hän kohotti paljaita käsivarsiaan ja liikutti hienoja käsiään edestakaisin.

Hän kiusasi itseään näillä muistoilla. Hän ajatteli sitä tuoksua, joka häntä ympäröi, hän ajatteli hänen valkoista hipiätänsä, hän ajatteli sitä kauhun ja hekuman sekaista tunnetta, jota hän oli tuntenut hänen huoneessaan ja joka oli huumannut hänen aistinsa.

Ja pitikö hänen nyt luopua kaikesta tästä huumaavasta autuudesta, jonka etumaku jo poltti hänen huuliaan? Ei, ei — kernaammin laahustaisi hän sinne polvillaan, jos jalat kieltäisivät palveluksensa.

Mutta taistelu oli jo edeltäkäsikin menetetty. Hänen rakkautensa oli voitettu. Hän ei tuntenut mitään muuta kun vastustamattoman halun nukkua, nukkua lakkaamatta.

Theresen kuva kelmeni yhä enemmän hänen muistostaan. Oli kuin korkea, musta muuri kohoaisi heidän välilleen — ikäänkuin hänen täytyisi kuolla, jos hän häntä edes koskisikaan. Oli jotakin ruumiinhajua hänen sammuvassa halussaan.

Ei, se oli aivan mahdotonta. Täytyisihän katon hänen huoneessaan syöksyä hänen ylitsensä, jos Therese lepäisi hänen sylissään.

Nukkua — ei koskaan muuta kuin nukkua — ah, miten se mahtaa tuntua hyvältä silloin kuin ei ole mitään, joka on valvomisen arvoista. Eihän hänet tarvinnut välttämättömästi mennä postiin aamulla — mitäpä se maksaisi vaivaa? Hän ei enää koskaan soittaisi huilua, ei koskaan seisoi ikkunassa — miksi hän ei siis nukkuisi?...

Hänen elämänsä oli ollut ja mennyttä, hän saattoi lähteä lepoon.

Ja nyt tuijotti hän alas veteen. Hän tahtois kernaasti nähdä lepäisikö pikku Colombel vielä siellä jälellä.

Colombel oli viisas nuori mies. Hän tiesi varsin hyvin mitä hän teki tahtoessaan vetää hänet mukaansa.

Virran laineet ajoivat takaa toisiaan sävelissä loiskien, ja tumman maiseman yllä lepäsi juhlallinen rauha.

Julien änkytti kolme kertaa Theresen nimeä. Sen jälkeen painautui hän virtaan kuin kuollut kappale. Vesi kohosi korkealle ja sulkeutui sitten vaahdoten hänen ylitsensä. Laineet saivat pian tavallisen, levollisen, loiskivan kulkunsa...

Kun molemmat ruumiit löydettiin, luultiin että nuoret miehet olivat olleet taistelussa keskenään. Julien oli luonnollisesti asettunut vaanimaan kostakseen Colombelille hänen ivantekonsa; hän oli todennäköisesti lyönyt häntä kivellä ohimoon ja sitten heittäytynyt itse jokeen.

Kolme vuotta sen jälkeen meni Therese de Marsanne naimisiin nuoren kreivi de Veteuilin kanssa. Morsiamena oli hän puettu mustiin ja hänen kauneissa kasvoissaan oli neitseellisen ylpeyden ilme.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK RAKKAUDEN UHRI ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.